

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ФИНАНСИИ

**ОДГОВОРНОСТА НА СТОПАНСТВОТО ВРЗ РАСТОТ И РАЗВОЈОТ НА
БДП**

Ментор,
проф. Дарко Лазаров

Кандидат,
Ристе Петров
број на индекс 084129

Штип, мај 2023

Содржина

0. Содржина	2
0.1 Содржина на англиски	3
1. Краток извадок	4
1.5 Клучни зборови	5
2. Вовед	6
3. Како да ја измериме одговорноста на стопанството врз растот и развојот на БДП?	16-21
3.1 ЕСГ извештаите дали се доволни за одредување на одговорноста на стопанството за екстерналиите и аспектите кои влијаат врз растот и развојот на БДП?	16
3.2 ПСДТ анализа	17
3.3 ПИСТ анализа	17
3.4 Извештај ФИ	17
3.5 ЕФИВ анализа	19
3.6 ЦИСС	19
3.7 Екстерналетна анализа	20
4. Заклучок	21
5. Користена литература	22

Contents

0. Contents	2
0.1 Contents in English	3
1. Abstract	4
1.5 Key Words	5
2. Introduction	6
3. How can we measure the responsibility of the business sector on the growth and development of the GDP?	16-21
3.2 PSDT(CBGT) analysis	17
3.3 PIST analysis	17
3.4 Report $\Phi\Pi$ (RFI)	17
3.5 EFIV (EFII) analysis	19
3.6 CISS	19
3.7 Externality analysis	20
4. Concluding marks	15
5. References	17

Meaning of the acronyms

CBGT – Consumer Business Government Trade

PIST - Paycheck Investments(Savings) Social Transfers

RFI – Report of the Factors of Investment

EFII – Exogen Factors of Investment Influence

CISS – Cyclical Investment Stress Stability

1. Краток извадок

(250 зборови)

Изнаоѓање на реално решение за регулација на насоката на стопанството и неговата одговорност врз самото општество во кое делува. Овој сумарен преглед на колекцијата од известувања и анализи не е само едностран обелудувајќи ги податоците и зголемувајќи ја транспарентоста на економскиот субјект, туку и допринесува до искажување на проблемите и препреките со кои се соочуваат економските субјекти.

Со анализата на сите досегашни откритија поврзани со економскиот раст навлегуваме во потребните фактори, показатели и индиректни импликации кои излегуваат од работењето на економските субјекти.

1.1 Abstract

Exploration of real solution towards the regulation of the direction of the private sector and It's responsibility towards the society it operates. This sum preview made from a collection of reports and analysis is bilateral in terms of communication and beneficiary. For both the reader of the data showed into it and the economic entity which is producing it. By using these reports it not only boosts it's own transparency but also has a public outing setting to ask for solutions to the problems occur recurring it's own growth and there for ask for change from the other economic entities with whom it interacts with.

In the introduction part we will discuss all the current explorations about the economic growth and there for with the proposed analysis and reports we will manage to mention and include all of them. (all the needed factors, indicators and indirect implications which are produced by the economic subjects.)

1.5 Клучни зборови

(3-7 зборови кои не се содржат во насловот)

Растот на БДП е условен од повеќе економски субјекти, не само потрошувачите.

2. Вовед

Пред да почнеме со дискусија поврзана со одговорносите кои што би ги имало стопанството и мерките кои би требало да ги превземе истото со цел да воспостави солиден, стабилен и контуиран раст би требало да ја објасниме не само проблематиката поврзана со растот на БДП туку и самата етиологија и како истиот настанува во целост.

Што претставува БДП?

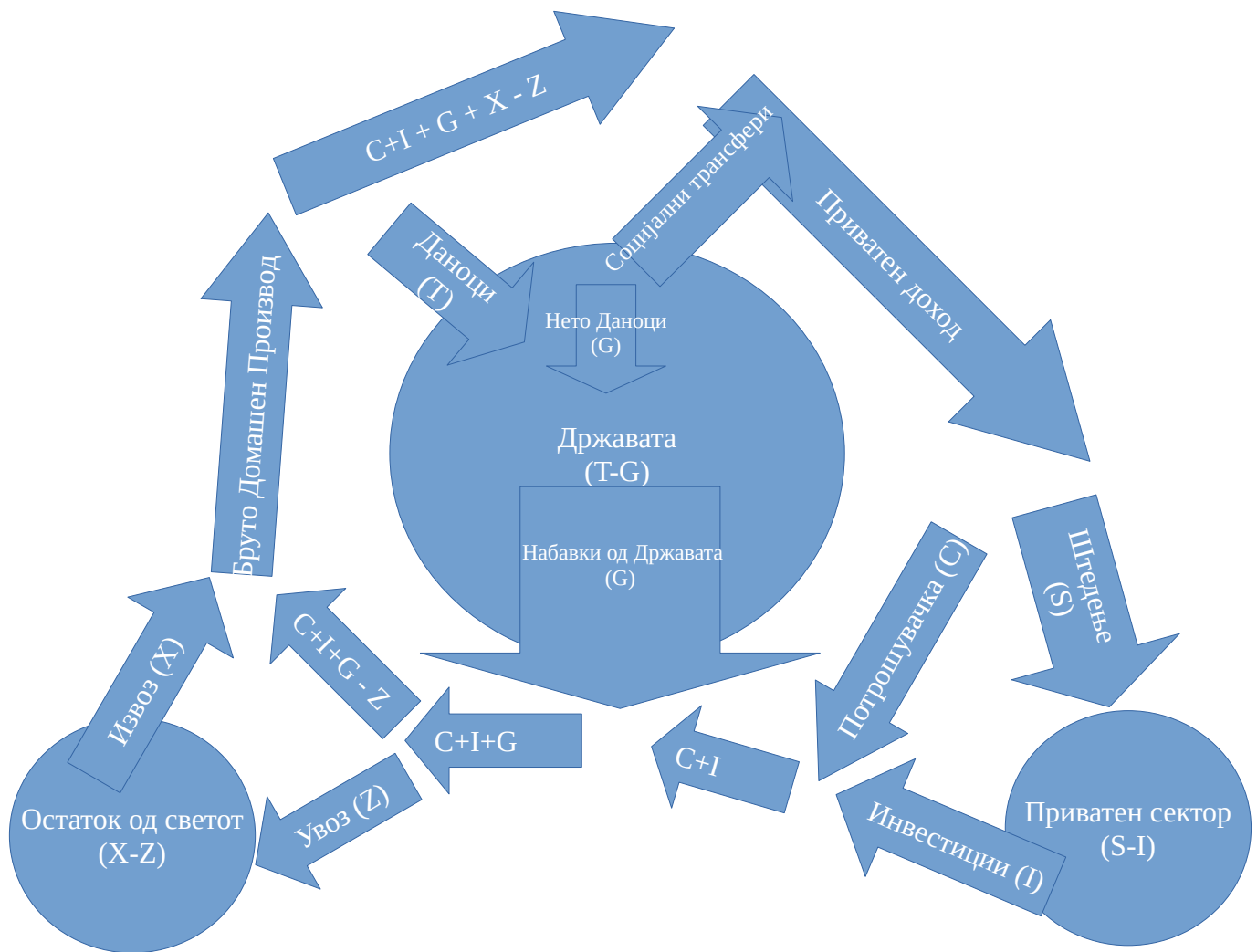
Бруто домашен производ претставува променлива која покажува проток во економијата. БДП-то ја покажува производствената акитивност на одредена земја или регион, или претставува збир на сите финални продажби на стоки и услуги. Значително е да се прави разлика помеѓу финални и не финални добра (стока и услуги).

Се додека одредено добро не престане да ја менува сопственоста и условно кажано да се стави во функција или искористи истото не може да се претстави како финално добро. Или практично сите потрошени добра кои на некој начин се надградуваат и дообработуваат не се пресметуваат како финални добра и не велгуваат во калкулацијата на бруто домашен производ.

Разграничување на Реален со Номинален.

Покрај тоа што овие два термини се од познавање на сите познаници со економската наука сепак треба да се разграничат во однос на БДП. Реалниот БДП се добива со дефлаторот (индексирање на БДП од претходниот пресметковен период без инфлаторните притисоци кои што се прикажуваат преку повеќе индекси како CPI, PPI и останати.)

Кружниот тек на економијата

Државата собира даноци од населението (БТ), дел од даноците ги редистрибуира во форма на социјални трансфери (СТ). Приватниот доход се содржи од (П+СТ), 80-90% од доходот се пренаменува во Потрошувачка (Ц), заштедниот дел 20-10% се искористува преку банкарскиот сектор и се реинвестира во инвестиции. (И) Државата се надоврзува со набавките и инвестициите кои ги прави (Г). Разликата помеѓу Извоз (X) и Увоз (З) ни го заклучува финалниот дел од формулацијата на БДП.

Според ова може да ги констатираме економските субјектни групи кои влијаат врз БДП. А тоа се; Потрошувачите, Стопанството, Државата, Трговијата.

Ако изведено ја увидиме траекторијата на доходите можеме да забележиме три извори на доход кои допренусуваат врз БДП, тоа се Потрошувачката, Штедењето (Инвестициите) и Социјалните Трансфери.

Трошошно Бруто Домашниот Производ се пресметува по следнива низа на формули кои можеме да ги сретнеме во самиот кружен тек на економијата. Скоро се започнува од индивидуата како што и самото општество е збир од индивидуи така и секоја индивидуа има сопствен расположлив доход.

Личен расположлив доход + Директни даноци

= Личен доход (Бруто плати)

Бруто Плати (Личниот Доход) + Индиректните даноци (ДДВ, акцизи и сл.)

= Нето национален доход

Нето Националниот Доход + Амортизацијата = Бруто Домашниот
Производ

Откако ги начнавме сите технички и дефинирачки аспекти на Бруто Домашниот Производ можеме да преминеме на карактеристиките на растот на истиот. Во најсимплистична форма растот на Бруто Домашниот Производ зависи од факторот на Капиталот наспроти Аутпутот и факторот на наемнината наспроти аутпутот.

$$\begin{aligned} \text{БДП} &= \Phi(K, L) \\ \text{Капитал, Лејбор (вложен труд/наемнина)} \\ \Phi &= (d\text{БДП}/dK)(K/\text{БДП}) \end{aligned}$$

Во оваа најсимплистичка форма трудот/наемнината се зема како неспецифичен и поради тоа капиталот има главна улога и манипулациите со истиот се најважни за развојот на БДП.

Стилиирани факти за економскиот раст на многу долг рок.

Според Каладор и неговите статистички анализи ги заклучува следниве факти:

Односот капитал/аутпут е без тренд. (прилична константонст)

Аутпутот по глава на жител и капиталната интензивност постојано се зголемуваат со констатна стапка на раст.

Профитната стапка нема тренд. (константноста на повратот од инвестицијата)

Реалативното учество на доходите од труд и капитал во БДП нема тренд.
Наемнините постојано растат.

За разлика од тоа на краток рок, особено во услови на промени во навиките и мешањето во “невидливата рака” на пазарот можеме да ги констатираме следниве правила.

Зголемувањето на стапката на штедење доведува до поголем број на инвестиции, поголем капитал-аутпут, колку е поголем капитал-аутпут толку е поголем аутпут-труд односот.

Златното правило вели дека во услови на стабилна стапка на потршувачка идеално е да се прави рамнотежа помеѓу стабилноста на односот аутпут-труд и односот капитал-труд за да се максимизира количеството на доход на ниво на максимум раст .

Динамичка ефикасност

претставува состојба во која имаме висока гранична продуктивност на капиталот проследена со мали стапки на амортизација и потрошувачка.

Карактеристично за економиите со динамичка ефикасност е:

- штедат интензивно
- инвестираат ефикасно и ефективно (“паметно, на правите инвестиции за иднината”)
- имаат мали амортизациони притисоци. (долготрајни се инвестициите)

Економиите кои се динамички неефикасни имаат преголема стапка на односот капитал-труд имаат поголем стапка на амортизација во споредба со граничната продуктивност на капиталот.

Овие економии долгорочно пресметано се осудени во идните периоди да дезинвестираат. т.е имаат помала стапка на инвестиции во иднината него амортизационата стапка на капиталните инвестиции на ниво во економија.

Фактори кои влијаат на Маргиналната продуктивност на капиталот (МПК)

- стапката на амортизација (d - depreciation)
- стапката на наталитет (n - natality)
- стапката на технолошки напредок (a/g - growth)
- стапката на развој на инфраструктурата (K_g - Governmental Capital)

Како што увидовме стапката на амортизација влијае негативно со тоа што колку е повисока истата толку е помала стапката на амортизација. Истото може да се заклучи за наталитетот на краток рок, на долг рок со добро вложување во човечкиот капитал наталитетот може и да биде позитивен исход.

Сепак гледано агрегатно, поголемиот наталитет и на долг рок без влијанието од другите фактори го намалува нивото на бдп и капитал по глава на жител.

Стапката на технолошки напредок влијае секогаш позитивно без разлика на околностите и рочноста на периодот, истиот е есенцијален за поголема ефикасност и продуктивност на капиталните инвестиции.

Стапката на развој на инфраструктурата е тесно поврзана со амортизацијата бидејќи истата со нејзино зголемување ја зголемува стапката на амортизација, затоа е важно инфраструктурата да биде динамички ефикасна со цел да се постигне позитивен ефект од зголемувањето на оваа стапка.

Финалната потршувачка е еднаква на

$$Ц = \Phi(K) - (d+n+a)K$$

$$БДП = \Phi(K, AL)$$

Би требало да се споменат стилизираните факти кои произлегуваат од теоријата за реалните бизнис циклуси. Ќе се запрашаме зошто е пак важно да се споменат истите во овој труд кој не е поврзан со анализа на бизнис циклусите, тоа е сосем едноставно. Бизнис циклусите се пресудни врз енергијата на сите економски субјекти во економијата, особено за инвеститорите/стопанството и нивното влијание врз инвестициите.

Во развиените економии, реалниот раст на БДП флукутира на периодичено но неправилен начин, со просечно траење на циклусот од пет до осум години

Големината на флукуациите на бизнис циклусот е мала, измерена во однос на просечниот БДП и процесот на раст

Компонентите на приватната потршувачка се проциклични, додека во просек државаната потрошувачка е ациклична.

Како што видовме потрошувачката со тоа и инвестициите до одреден степен условени од истите поради тоа што голем дело од инвестициите бараат краткорочна реализација (продажби) со цел да биде исплатлива инвестицијата, ова е голем фактор во индустриите со повисок оперативен левриџ. Поради оваа процикличност што се јавува би ги погледнале, макроекономски променливи кои:

Заостануваат на промените во БДП:

- залихите
- искористеноста на капацитетите
- цените на акциите
- реалната понуда на пари

Претходат на промените во БДП:

- инфлацијата
- невработеноста

Коинцидендно се менуваат во споредба со БДП:

- каматните стапки и останатите владини варијабли

Инвестициите особено во залики се поволатилни, потрошувачката е помалку волатилна од БДП. Извозот со увозот се многу варијабилни, додека пак државните набавки се ациклични.

Доцнењата или лаговите кои произлегуваат од горе споменативе факти, заклучоци се:

Робертсон лаг – доцнењето на потрошувачите во акцијата во однос на потрошувачката во сооднос со промените во тековниот доход и богатство.

Лундеберг лаг – Задовулувањето на промените во побарувачката се заоснова на промената во нивоата на залихите.

Поделба на факторите на раст според етиологија:

Ендогени:

Физички капитал
Ефикасноста на трудот
Човечкиот капитал
Технолошкиот напредок
Јавната инфраструктура (Државен капитал)
Продуктивноста на капиталот

За сите можеме да речеме дека детално ги објаснивме кога ја начнавме маргиналната продуктивност на капиталот и како истата влијаеше врз растот на БДП.

Егзогени:

Мир
Права на сопственост
Стабилно економско опкружување
Отвореност за трговија
Здравјето

Егзогените фактори претставуваат екстерналии од работењето на државата и на економско-политичките збиднувања на глобално ниво на кои реално ни стопанството ни државата освен со мали промени не може да се направи значајно да влијае врз промените.

Мирот и стабилното економско опкружување се заеднички испреплетени и влијаат врз очекувањата на успешноста на инвестицијата и со тоа нивното присуство го условуваат директно растот.

Правата на сопственост и здравјето ни даваат сигурност и ја даваат долгорочноста на инвестициите. Колку поголеми се истите толку се подолгорочни се инвестициите, а со тоа и поголема е самата стапка на раст.

Отвореноста на трговијата е егзогенфактор кој е реално најкомплексен од гореспоменатите бидејќи истиот е најваријабилен поради флуидноста на глобалната економија позициите на политичките агенти во економијата и не целосната либерализација на меѓународните текови на стоки, капитал, труд итн.

Последен значаен момент кој што треба да го дефинираме за да ја отпочнеме дискусијата за нормативните одговорности кои би требало да ги превземе стопанството како клучен економски субјект се екстерналиите како економска појава.

Екстерналии (екстерни трошоци)
индиректни трошоци или бенефити на неинволвирана страна како резултат на делание на одредена друга страна.

Најкратка дефиниција - Трошоци или бенефити за лицата кои не се вклучени во трансакцијата на купопродажба во економијата.

Негативните екстерналии претставуваат разликата помеѓу приватниот трошок и социјалниот/општествениот трошок.

Позитивните екстерналии претставува вишокот на социјалниот бенефит над приватниот бенефит.

Поделбата според етиологијата напредизвикувачот на екстерналијата се прави на:

- Производствена екстерналија
- Потрошувачка екстерналија

Негативната производствена екстерналии се:

- Загадувањето на воздухот
- Загадување на водата
- Досадни е-пошта
- Звучно загадување
- Системски ризици (Асиметричност во информациите)
- Резистенцијата од антибиотици
(како резултат на индустризилираното сточарство)
- Истребување на рибниот фонд
- Трошоци за складирање на нуклеарниот отпад
- други

Негативната потрошувачка екстерналии се:

- Звучно загадување
- Антибиотска резистентност
- Пасивно пушење (морален хазард)
- Отежнат сообраќај
- Инфлација
- Слаба инфраструктура
- Трудови дисторзии
- Здравствени дисторзии

Позитивни производствени екстерналии се:

- Поленизација (при одгледување на пчели)
- Создавање на слободен софтвер
- Слободен проток на напредоците во развојот и истражувањето
- Обуки за различни вештини (како прва помош, доквалификација на вработените и сл.)
- Стимулирање на туризам (при реставрација на старите историски објекти)
- Добивање на know-how од СДИ.
- Придобивките на јавниот превоз.

Позитивни потрошувачки екстерналии се:

- Зголемена пазарна вредност (од одржувањето на недвижностите со што се додава гудвил на основа на квалитетот на самото опкружување на недвижноста)
- Конзумацијата на производи кои ја намалуваат можноста за трансмисија на заразни болести

- Конзумацијата на производи кои може да се конзумираат од далечина придонесуваат до намален терет на самата инфраструктура, трошоците за компанијата и врз загадувањето на околината.

- Зголемена стапка на продуктивноост, намалување на невработеноста, поголема подвижност на домаќинствата како резултат на повисоката стапка на образование.

- Мрежна екстерналност (поголем број на корисници поголем бенефит за сите корисници)

- Зголемената стапка на осигурување од пожар и слични непогоди (како обезбедување од кражба и слично) на приватна режија допринесува до поголема сигурност на околните недвижности од истите ризици иако не плаќаат за истите.

Позициони/Споредбени екстерналии

тие претставуваат нуспојава на профитирање на трета страна без да направат разлика во способноста на нивното производство/потрошувачка. Овие се јавуваат со поврзувањето на одредени производи/услуги со статус или хиерархиска позиција. Луксузни добра кои го издвојуваат потрошувачот на истите над другите со што долгорочно прават промена во купувачките навики на нивото на хиерархијата на целната група. Најлесно за илустрирање на подигање на потрошувачките навики се луксузните добра иако може овие позициони екстерналии да бидат во обратна насока на намалување на трошоците или зголемување на бенефитите.

Инфрамаргинални екстерналии

предизвикуваат поместувања ов инфрамаргиналните простори на пазарот. Овие екстерналии не прават разлика на маргиналниот потрошувач ниту пак предизвикуваат пазарни дисторзии.

Технолошки екстерналии

слободната дистрибуција на технолошките иновации допринесуваат до конзумацијата на технолошките бенефити и трошоци на иновациите.

Наоѓањето на точката на еквилибриум помеѓу можноста од максимизација на позитивните екстерналии и минимизација треба да биде цел на секој стопански субјект ако навистина сака да и помогне на државата, општеството и себе си на долг рок.

Не само што апстинирањето од практикувањето на истото ќе доведе до потешкотии во развојот на агрегатната стапка на раст на БДП, туку ако има значителен дисбаланс помеѓу профитите, позитивните и негативните екстерналии. Ќе допринесе до висока концентрација на богатството, дестабилизација и дестимулација не само на агрегатниот раст туку и растот на самиот стопански субјект.

3. Како да ја измериме одговорноста на стопанството врз растот и развојот на БДП?

Многу едноставно ќе ги искористиме сите претходно споменати работи и ќе ги вклучиме како фактори на анализа и ќе формулираме извештај кој би требало секоја општествено одговорен субјект да го пополни.

3.1 ЕСГ извештаите дали се доволни за одредување на одговорноста на стопанството за екстерналиите и аспектите кои влијаат врз растот и развојот на БДП?

ЕСГ извештаите не се нов изум тие еволвирале со текот на времето во прва форма се јавуваат во формата EHC (Environment Health Safety) во 80ти години од минатиот век. Подоцна еволвира во извештајот на Корпоративна издржливост, со навлегувањето во новиот милениум доаѓа и до вклучување на социјалниот фактор во самиот извештај со преименувањето во ЦСР (Корпоративна Социјална Одговорност). Дури во 2004 се појавува во сегашната форма како дел од извештаи на ОН. Денешната употреба на истиот е претежно информативна со цел да се даде поцелосна слика за самиот стопански објект и како истиот влијае врз:

- Средината (загадувањето)
- Општеството (едукација и развојот на човековиот капитал)
- Управувањето (културата на организацијата, заедницата во истата и вредностите кои компанијата ги спроведува и ги поседува).

Покрај тоа што неговата намена не е да го мери придонесот врз мерењето на растот и развојот на БДП сепак доволно добро мерат некој од ендегените фактори на раст и екстерналиите кои произлегуваат производството и потрошувачката на производите и услугите.

3.2 ПСДТ анализа

Значајни сегменти како што споменавме се:

Потрошувачите,

Стопанството,

Државата,

Трговијата.

Согласно со ова секоја компанија треба да ги констатира суштинските влијанија, зависноста од другите економски субјекти со кои соработува кои на различни начини допринесуваат во БДП-то на државата, преку анализирање на ПСДТ.

3.3 ПИСТа(нализа)

Трансакции кои допринесуваат до различни видови на приходи се:

Потрошувачката

Штедењето (Инвестициите)

Социјалните Трансфери.

Секој економски субјект со своето делание во никој случај не би можел да опстои без да изведува еден од трите видови на приходи во кружниот тек на економијата. Затоа е важно е да се декларира компанијата на годишно ниво како го остварува финансирањето (приходите) и како исите ги користи, во форма на ПИСТа.

3.4 ИФИ

Знаеме дека стопанските единици кои не ја реинвестираат добивката заостануваат и евентуално се збришени од немилосрдноста на “невидливата рака” на пазарот. Неговата суровост истовремено е мајката на растот и маќеата на непродуктивната алокација на ресурсите, со цел да се опфати поголема транспарентност не само на работата туку и на барањата на самата стопанска единица.

Која би била не само бенефит за самите економски субјекти, туку и за агентите на истата би требало да се приложи Известување за Факторите на Инвестициите (ИФИ).

Истиот би требало да ги содржи:

- стапката на амортизација (стапката на учество на амортизационите трошоци во приходите, стапката на амортизацијата во однос со нето добивката) и стапката на продуктивност на капиталот. (сооднос меѓу нето добивка и капитал и вкупните приходите во однос на капиталот.)

- стапката на технолошки напредок (придонесите и насоката на движење на технолошкиот напредок во оделите истражување и изградба, стапката на зголемувањето на приносите во производствените, оперативните и останатите дејности на претпријатието, иновациите и нивното влијание врз намалувањето на трошоците)

- стапката на наталитет (тука економските субјекти би требале да ги дефинираат инвестициите направени во подобрување на општата состојба на човечкиот капитал, ефективноста на трудот и истовремено да отвара дискусија за краткорочните, среднорочните, долгорочните трендови во промените во демографијата и јазовите кои би можеле да се појават при континуираност на сегашното ниво кои би ги засегнале самиот субјект, неговиот сектор и/или целата економија во целост.)

- стапката на развој на инфраструктурата (овој сегмент би требало да ги содржи јавните добра доколку стопанскиот субјект изгради такви кои иако се приватна инвестиција ги дава на служење на други лица макар и да наплаќа одредени тарифи, провизии, трошоци за одржување се додека истите не се идентификуваат како профитен центар. Истовремено и да ги пресмета трошоците кои ги произвело врз јавната инфраструктура со делувањето.

Искажување на барањата и потребите кои би им помогнале значително во оперативната дејност и би ја подобрила продуктивноста доколку би можело одреден економски субјект без разлика дали ќе биде државен или приватен да изнајде економски исплатливо решение.)

3.5 ЕФИВ +/-

Егзогено Факторско Инвестиционо Влијание +/-

оваа анализа прави разграничувањата на придонесите (+) и самите нуспојавите (-) кои економскиот субјект осетил во својот делокруг и оние кои што успеал да ги издејствувал/екстернализирал.

Во ова влегуваат:

Политичките фактори (Стабилно економско опкружување, Права на сопственост, Лобирање и донации, Социјално влијание)

Психофизички фактори (Мир, Здравјето)

Условите за трговија (Отвореност за трговија, балансот на тргување и пресметка на увозната и извозната стабилност на економскиот субјект, процентот на финализација и додадена вредност на самите производи, конкурентноста на производствената палета и пласманот на производите на глобалниот пазар).

3.6 Циклична Инвестициона Стрес Стабилност (ЦИСС)

Постојат различни ризици и фактори кои влијаат врз стабилноста на самите економски субјекти во цикличните дисторзии во економијата.

Поради ова економските субјекти би требало да внимаваат на истите на квартално ниво со цел да се убрза процесот на предвидувањата на цикличните промени во економијата и со тоа да се ублажат не само стресовите туку и самите осцилации на краток рок што ќе допринесе до многу помали стапки на пропаѓања и побрза корекција. Просечното траење како што рековме изнесува пет до осум години.

Прв фактор кој директно влијае врз успешност на бизнисите е потрошувачката. Во ПСДТ анализата се разглобува соодносот на надворешните stakeholders кои го условуваат растот на субјектот со тоа, субјектите кои се позависни од приватна, па и останата стопанска (инвестициона или трговска) во споредба со државна потрошувачка треба да внимаваат повеќе на трендовите и да ги декларираат истите и соодветно да се приспособуваат.

Втор фактор кој влијае е управувањето на залихите и очекувањата на економските субјекти за цените на трошоците за залихите нивно сервисирање и бенефитите од оптималната количина која ја поседуваат во самиот момент. Поголемиот волитилитет во цена на залихите обично би требало да индицира на поголем квантитет кој би требало да се чува во залиха доколку истиот дозволува од аспект на амортизација/расипливост.

Флуктуациите на вредноста на хартиите од вредност кои ги емитирал економскиот субјект и како истите влијаат врз стабилноста на истиот неговиот раст, не само од аспект на финансирање туку и од аспект на развој и дезирфикација на ризиците.

Четврт фактор кој би требало оваа анализа би требало да го опфати е реалната понуда на пари, или понудата на пари на претприатието. Ликвидната преференца во дадениот момент на претприатието, интенциите на претприатието за истата и начини и понуда на побарувања или пласман на истата.

Последен и петти фактор кој е тесно поврзан со ликвидноста е изјаснувањето на финансиските трошоци поврзани со изворите на финансирање почнувајќи од понудата на кредитирањето на деловната активност, до субвенции и грантови од државни или приватни ентитети.

3.7 Екстерналетна анализа

оваа анализа претставува сумарен преглед и ги додава плус индиректните импликации кои компанијата ги произведува во форма на индиректни трошоци и бенефитит за третите страни

Директни влијанија (производствени, технолошки, инфрамаргинални екстерналии)

овие влијанија економскиот субјект да анализира како истиот со производствените процеси влијае врз посебните субјекти во БДП и со колкав обем.

Потрошувачите

Стопанството

Државата

Трговијата

Да го заклучи нето ефектот (позитивните и негативните страни на работењето и производството врз поединечните останати субјекти)

Индиректни влијанија

овие влијанија ги вклучуваат потрошувачките, позиционите екстерналии кои се создаваат со самото конзумирање на производот и исто како и кај директните влијанија се секторизираат по поединечните економски субјекти кои допринесуваат до БДП.

Треба да се поделат покрај секторски и во двата вида на влијанија како подкатегории и етиолошки екстерналиите на следниот начин:

- Заштита/Влошување на средината (еколошки)
- Промени на однесување (психолошки, ерозија на внимание)
- Системски импликации (оптеретување на системот, колапс во екстремни ситуации, поддршка и превземање на дел од товарот, зголемување на стапки на образование)
- Здравствени импликации
- Економски влијанија (инфлација, секторски/трудови дисторзии, пазарната цена на производи, стапка на продуктивност, девалвација, трговски дефицит, зголемување на задолжувањето и сл.)
- Политички влијанија (влијанијата за промени)
- Технолошки придонеси/регресии
- Безбедносни импликации

4. Заклучок

Сумирано ќе ги апсолвираме аспектите кои што ги опфаќаат секој од поединечните анализи и извештаи кои ги предложивме во овој труд и како истите се далеку посоодветни од досегашните широко распространети решенија.

ПСДТ анализата – дава преглед на надворешните влијаниа и зависноста од останатитет економски субјекти кои допринесуваат до БДП.

ПИСТ анализата – ни укажува на изворите на финансирање на претприатието и ни дава детален увид на корисничката структура која допринесува до доход во претприатието.

Извештајот ФИ – ни дава преглед на тоа како претприатието влијае врз факторите на инвестирањето во неговиот делокруг и како допринесува до подобрување не само на микро туку и на макро ниво.

ЕФИВ +/- анализата – ги разгледува егзогените фактори на растот од макроекономски апсепт но клучен момент е тука што не само што се одава транспарентност за работењето на субјектот туку и се дава шанса истиот да ги искаже барањата од за истите фактори и да побара решенија за иситите проблеми.

ЦИСС анализата – навлегува во сите макроекономски варијабли кои што би можеле да претходнат или проследат во промените во БДП и со тоа да се издејствува да не бидат толку нагли осцилациите во економските услови со промената во економските циклуси.

Екстерналитетна анализа – ги покажува индиректните импликации од работењето на економскиот и од консумацијата на финалниот продукт на самиот економски субјект.

5. Користена литература

М. Бурда, Ч. Виплош. Макроекономија европски текст, 5то издание.

Economic growth: Solow model (Lecutre Notes) - Kevin Clinton - 2005

Екстерналитет (анг) – Википедија - en.wikipedia.org/wiki/Externality

Ефекти од автомобилите (анг) – Википедија -

en.wikipedia.org/wiki/Effects_of_cars

Пазарен неуспех(анг) – Википедија - en.wikipedia.org/wiki/Market_failure

Парето ефикасност(анг) -Википедија - en.wikipedia.org/wiki/Pareto_efficiency

Инфрамаргинална анализа(анг) – Википедија

en.wikipedia.org/wiki/Inframarginal_analysis

Инфрамаргинална рента (анг) – Интернетарклари

www.internetaraclari.com/glossary/economy-terms/inframarginal-rent/

Инфрамаргинална екстрналии – Кенсав -

<https://www.kennesaw.edu/coles/centers/markets-economic-opportunity/docs/albrecht-rajagopalan-inframarginal-externalities.pdf>

ЕСГ извештај – Корпоративен финансиски институт

corporatefinanceinstitute.com/resources/esg/esg-environmental-social-governance/